

FOSCARINI ÉS A FÜSTÉRZÉKELŐK

Interjú Ionna Vautrin-nel

A 20. századi történelemfilozófia legendás alakja, Johan Huizinga *Homo ludens* (vagyis játékos ember) című munkájában a kultúra központi, struktúrateremtő erejeként definiálja a játékot, amelyben a történelem és a civilizáció képes kibontakozni. „...a civilizáció játékban és játékként születik, és sohasem hagyja el azt.” – írja. Nem kisebb súllyal fogalmaz a 20. századi magyar irodalom nagy lírikusa, Kosztolányi Dezső sem *Akarsz-e játszani?* című versében: „Akarsz-e játszani mindent, mi élet, / havas telet és hosszú-hosszú őszt, / lehet-e némán téát inni véled / rubin téát és sárga pára gőzt” És Ionna Vautrin akar játszani! Akar játszani design. Nem tét nélkül, komolytalant, hanem a hétköznapokon, a teljes életen átívelő. Tárgyainak finom és elegáns könnyedsége, a legjobb értelemben vett játékosága hívogató a befogadó számára. Dinamikus színhasználata, ívelt formavilága és a geometrikusság erős jelenlétével operáló designkonceptiói pillanatok alatt magukkal ragadják a használókat és az otthonosság érzetének játékon keresztül látásmódját teremtik meg számukra. Érthető, hogy olyan cégek termékeinek megtervezésére kapott megbízást, mint a Foscarini, a Moustache vagy épp a Serralunga.

Ionna Vautrin nyelve a bennünk élő ludenst kívánja megszólítani, mert a nagy erő ebben nem más, mint egy új perspektíva, látásmód megteremtése. A világ máshogyan-látásának elképesztő izgalma ez, hisz’ e tárgyak lehetőséget adnak arra, hogy más szemmel lássuk környezetünket, tárgyainkat, vagyis végső soron önmagunkat. Felfedezni magunkban valami soha-nem-ismert, rég-elfeledett, megváltoztatni világunkat és megváltoztatni önmagunkat. Mert a design egyik legnagyobb tétje és sikere épp ebben áll: az újfajta tekintet és érzéklet megkonstruálásában, a dolgainkkal való viszonyunk újragondolásában. Ez az egyszerre mentális és szomatikus kaland, intellektuális párbeszéd, a design valódi bátorsága. Figyelni a dolgok hangját és belső rezonanciáinkat, megismerni, felismerni, újra jelené tenni. „Új szem” és újra tekintet, érzékenységet kapni a környezetünk tárgyaira, dolgaira, érzéseire, gondolatvilágára. Ionna Vautrin akar játszani! És mi akarunk? Ez már rajtunk áll...

(Kovács Péter iménti laudációja elhangzott 2016. szeptember 27-én a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Auditóriumában, Ionna Vautrin előadását megelőzően. A tervező a Francia Intézet és a Design Hét Budapest vendégeként érkezett Budapestre).

Kovács Péter: Mik azok az impulzusok a tervezésben, amire nagyon erősen tud támaszkodni?

Ionna Vautrin: Inspirációk mindenhol jöhetnek, de talán a tenger világa és a tengerészet tudja nagyon megmozgatni a fantáziámat. Amikor kicsi voltam, a szüleimnek volt egy hajója, ez fontos élménye a gyermekkoromnak, de a művészetben belül is érnek fontos élmények. Nagyon szeretem a szecessziót, de ezen kívül egy utcai séta vagy épp az állatok látványa szintén megmozgatják a fantáziámat. Emellett a kortárs művészek munkáiból is sokszor merítek ihletet, Ettore Sottsass ilyen számomra. De lehetnek festők, építésszek, alapvetően mindenre nyitott vagyok.

Nagyon sok országban dolgozott, ez tudható. Mennyiben érzi úgy, hogy a jellegzetesen francia designt képviseli. Vagy kevésbé alkot ilyen, fogalmilag zárt keretek között?

Azt határozottan érzem, hogy létezik egy francia design-vonal, amelyik fellendülőben van; egyre több iskola működik, amely designereket képez, már csak ebből fakadóan is. Véleményem szerint a múlthoz is erősen kötődik ez a vonal: az art déco-ból, a szecesszióból inspirálódik; és természetesen a művészetek mérnöki oldala sem elhanyagolható. Úgy

Mezzo radio. Archetipikus, kompakt megformálás, szetten és különféle színekben. Műanyag. Fotó: Michel Giesbrecht

Canot sorozat. Nagymamáink kézbe simuló háztartási keféit idézik a különféle méretű és dörzserejű gyümölcs és zöldségkefék, amiket vágódeszkák egészítenek ki. Bükkfa és műanyagból. Fotó: Michel Giesbrecht

vélem, hogy ma ez a kettős örökség, a művészeti és a mérnöki oldal talál egymásra, az alkotók pedig a kettő közti párbeszédet igyekeznek megvalósítani és ennek mentén alkotni. Nevezhetjük ezt valamiféle narratív designnak, a tárgyak „párbeszédének”.

Amellett, hogy a tárgyak kommunikálnak velünk, egy designer is sokszor lép dialógusra korábbi időszakok alkotóival. Az ön számára van ilyen művész?

Az említett Ettore Sottsass munkái azért érdekelnek nagyon, mert alap-képzettségét tekintve építész volt, remek rajz tehetséggel volt megáldva, emellett pedig nagyon sokat írt különböző designelméleti témakörökben. Sokoldalú személyiség volt, akinek megvolt az a bátorsága, hogy létrehozson egy alkotói műhelyt, a Memphis Csoportot. Rendkívül megragadott a nonkonformizmusa, hiszen manapság ezzel egyre ritkábban találkozom.

Mennyire érzi alkotásain a népszerű kultúra befolyásoló hatását? A Foscarini számára tervezett lámpáknál elég erőteljes a vizuális áthallás a South Park című sorozat figuráival.

Ha használom is ezeket, az mindenképpen ösztönyszerűen történik. Számomra nagyon fontos, hogy a tárgyak, amiket megtervezek, ne egy bizonyos rétegnek szóljanak, hanem minél szélesebb közegnek. Ha ez a befogadóban előhoz valamilyen gondolatot vagy érzetet,

Le Bestiaire. A Biennale Saint-Étienne 2015 Vautrin által szervezett kiállításának „szereplői”. A legkülönfélébb designerterületekről érkező művészek gyerekekkel együttműködve hoztak létre meglepő grafikai kosztümöket. Fotó: Tonna Vautrin

az számomra elismerés, hiszen így sokakat tudok megszólítani. Tény, hogy sok tervezett tárgyam társítható valamilyen élőlényhez, test- és fejformájuk van, ezáltal valamilyen személyiséget is megjelenítenek. Igen, talán az alakjaim olyanok, hogy az emberek könnyen társítanak hozzá élőlényeket.

Ön tervez az „átlagos” fogyasztók számára, de munkái között találunk olyanokat is, amelyek kimondottan a prémiumkategóriába tartoznak. Melyik tárgytervezésben mi ragadja meg?

Ezt mindig a megrendelő dönti el! Abban az esetben, ha egy olyan cég keres meg, mint például a Foscarini, ami kimondottan a prémiumkategóriába orientálható termékekkel dolgozik, és mégis éppen arra kér fel, hogy a szélesebb közönség számára elérhető tárgyat tervezek, ez az igazi nagy kihívás. A Lexon Design esetében más a helyzet, mert ők mindig az átlagos pénztárcájú fogyasztó számára tervezetnek. Én személy szerint jobban szeretem azokat a tárgyakat, amelyek többek számára elérhetőek.

Jeannette & Jacquette. Csésze és cukortartó rajza, mindkettő esetében az alátét a felső résszel egybeöntött, és horgolt csipketerítőket idéz. Porcelán, 20 (a) x; 16 cm 6 x 19 x 125 cm. Fotó: Ilvio Gallo

Mennyire törekszik ön a funkció és esztétikum egységére egy-egy tárgy megalkotásakor? Munkái között több olyan példát látunk, amikor egyik vagy másik irányba jobban eltolódik az alkotásmechanizmus.

Az elsődleges ebben az esetben is a megrendelői igény. Ha azt veszem észre, hogy a megrendelőnek van érzéke arra, hogy a művészi oldalt is érvényesítsük, akkor igyekszem a művészi oldal határáig elmenni. Új tárgy esetében mindig több verziót mutatok be egyszerre, olyat is, amelyik könnyebben befogadható, „átmegy”, és olyat is, amelyik nagyobb kihívást jelent. A francia vasúttársaság (SNCF) számára az asztali lámpából hat verziót készítettem, voltak közöttük olyanok, amelyek nagyon klasszikus formavilágúak voltak, de emellett merészebbeket is bemutatam. Végül a merészebbet választották, és ez megerősített abban, hogy érdemes próbálkozni artisztikusabb kialakítású tárgyakkal.

Van vágyott együttműködés, aminek nagyon örülne akár cég szintjén, akár konkrét tárgy vonatkozásában?

Sok ilyen van! Nagyon szeretnék háztartási gépeket, eszközöket tervezni. Az Alessiivel rendkívül szívesen dolgoznék. Emellett olyan rajzokat is szeretnék készíteni, amelyben a tárgyak erotikus oldala bontakozik ki. És különösen izgatnak az étkezészetek, valamint a füstérzékelők.

Köszönjük a Design Hét Budapest közreműködését az interjú létrejöttében.

↓ *Bec.* A nappal nem mentek ki a divatból, csak kicsit mintha nagyobbak lennének manapság. A kacs, tukán és sirály triászának megformálásakor mindegyik egyedí, inkább meszeszerű, mint valóságghú karaktert kapott (bölgy, büszke, arrogáns stb.). *Karámia*, 45 cm magasak. Fotó: Tom Vack

↑ *Mirage.* A klasszikus, az 1920-as évekre jellemző minta ezen a tapétán afféle optikai csalás eredménye: csak bizonyos szögből nézve válik láthatóvá. Fotó: ©Domestic

